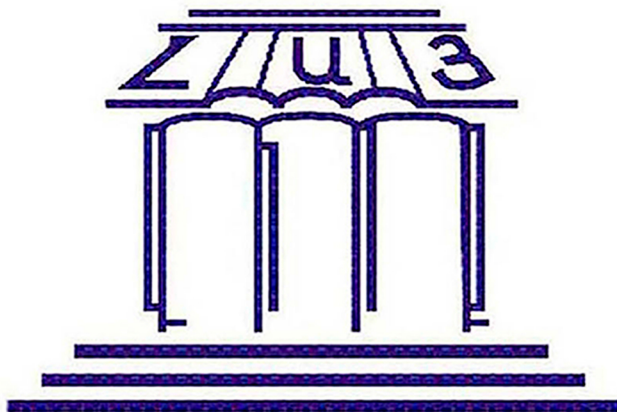

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

25.997

334-5

2-24

1931

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Ք

ԳՅՈՒՂԿՈՈՒՄՆԵՐ, ՄԱՆՐ ԲԱՆԿՈՈՒՄՆԵՐ
===== ՅԵՎ ՇՐՋՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ =====
ԿԱԶՍԱԿԵՐՊԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

334.5
Հ-24

ՀՐԱՏԱՐԱԿՐԻԹՅՈՒՆ „ՀԱՅԿՈՈՒԻ“

ՅԵՐԵՎԱՆ — 1931.

05.06.2013

18643

23.997

34.2

2-24

Հ Ի Ա Հ Ա Ն Գ

ԳՅՈՒԴԿՈՈՊՆԵՐ, ՍԱՆՐ ԲԱՆԿՈՈՊՆԵՐ ՅԵՎ
ՇՐՋՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱԶՄ ԱԿԵՐՊԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՈՊԱԼԻԿԱՆՏԻՆՆԵՐ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ
ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Սպառկողներացիայի աշխատանքների ղեկավարության և
թղթային բնագավառում լայն մասսաների մասնակցությունն
ունենալու, դյուրեւում կոլեկտիվաբան, սովորուքների շինարա-
նակ կոլեկտիվաբան կազմակերպությունների կողմից կո-
լեկտիվ աշխատանքների բնագավառներում սերտ կապ հաստա-
տելու համարակ կոոպերատիվ վերադաս մարմինների տնտե-
սական և քաղաքական ղեկավարությունը ցանցի նկատմամբ ամ-
րապնդողական, Համկոմկուսի Կենտկոմի և Կենտրոնական
Կոմիտեի Հանձնաժողովի ղեկավարության միացյալ պլանումը
որով որակաւորման յենթարկի, կոոպերատիվ ցանցը յայդ-
րին մոտեցնելով մասսային ապահովելու դյուրեւում սոցիալիստա-
նական սպասարկման գործը:

Վերահիշյալ վորոշումները վոր թե միայն պահանջում են հիմ-
նականում սպառկողներացիայում մինչ հիմա գոյու-
ն ունեցող ձեւերն ու մեթոդները, այլ և արմատականորեն վե-
րադիւր գոյություն ունեցող այն կազմակերպչական կա-
ռուկները, վորը մինչ հիմա գոյություն ունեն սպառկողներա-
յի սխաւմում: Կազմակերպչական ձեւի այն դրվածքը, վորով
բնակեւրվելու են դյուրեւում կոոպերատիվները բնորոշի հի-
մնականում և 200-ից 450 տնտեսություն մեկ կոոպերատիվ վար-
թյան կողմից սպասարկելու հիպոթեզով, կոոպերատիվ տեղա-
մարմիններին միանգամայն զրկում է կարված լինելու բազմա-
յապ կոոպերատիվ մասսայից և ընդհակառակը հնարավորու-

569653

թյուն և տալիս ընդհուպ մոտենալու տեղի ունեցող բուռն կոլլեկտիվացման վերելքին և միանգամայն արմատախիլ անելու գաղափարը՝ թշնամիները՝ կուլակները և նրանց ազնուները մնացորդները, ընդ վերում ամրացնելով և առաջ բերելով գյուղի չքավոր-միջակ, բատրակ և կոլխոզնիկ մասսայի ստեղծադրածական ենթադրման սպառնալիցության աշխատանքների բոլոր բնագավառները ապահովելու համար:

Սպառնալիցության վերակառուցումն պետք է ընթանա գյուղատնտեսական սոցիալիստական վերակառուցման շրջանում ճշգրիտ և առանց ընդհատումների սպասարկելու գյուղի սոցիալիստական սեկտորին այն և՛ սովխոզներին, կոլխոզներին և Մեքենատրակտորա-կայաններին:

Կենտկոմի և Կ. Վ. Հ.-ի վերահիշյալ կարևոր վորդումները Անդրկովկասի պայմաններում ունեն չափազանց խոշոր նշանակություն և կոոպերատիվ կազմակերպություններին հանելով իրենց նեղ ու սահմանափակ շրջանակներից, դնում են առաջնակարգ դեր-քերում պայքարելու բամբակի և այլ ակնխիկական կուլտուրաների պլանների կատարման և գերակատարման առաջ, միա-ամենակ լայնացնելով և ամրացնելով կոլխոզ շարժումը գյուղում:

Սպառնալիցության վերակառուցումն նպատակ ունի գնում վճարականապես յերեվան հանելու ցանցի ստորին և վերին վար աշխատողների դասակարգայնորեն նվիրվածությունը, իր-պետելով ապարատի ձևափոխումն ու ամրացումն և մտքելու կո-ոպերացիան դասակարգային խորթ, միաստարար, մենչևիկի դե-նակ և այլ հակահեղափոխական ու ոսյորտունիստական տարրերից:

Այս տեսակետից անհրաժեշտ է բայլելիկյան վճարականության կազմակերպել գյուղի վողջ աշխատավոր մասսային և հանդես բերելու ուժերի մաքսիմում լարում կազմակերպելու վերակառուցումը ու նախապատրաստելու բոլոր պայմանները համատարած կոլլեկտիվացման հիմա վրա կուլակությունը վորպես դասակարգ վերացնելու համար:

Սպառնալիցության վերակառուցման աշխատանքները ավարտվելու են՝ բամբակացան շրջաններում մինչև ս/թ մարտի 20-մնացած շրջանները մինչև հունիսի 1-ը:

Հայկոպի Վարչության նախագահ՝

Ս. Տ. ՄԻՆԱՅԱՆ

Կազմրածին

Ա. ԴԱՆԵԼՅԱՆ

Մաս 1

ԳՅՈՒՂԿՈՈՊԻ ՎԱՐՉԱՅԱՆ, ՀՍԿՈՂ ՅԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

1. Գյուղկոոպի վարչական բարձրագույն մարմինը հանդիսա-նում է փայտերերի ընդհանուր ժողովը (կոնֆերենցիան):

ա) Ընդհանուր ժողովը (կոնֆերենցիան) վճռում է գյուղկոո-պործունեության կարևորագույն հարցերը՝ ընտրում է վար-թյուն և վերստուգիչ հանձնաժողով, լուծում է և հաստատում գյուղյան հաշվետվություններն ու պլանները: Ընդհանուր ժո-ղովը (կոնֆերենցիան) հրավիրվում է 4 անգամից վող պակաս անգամ:

բ) Մի քանի բնակավայրերի (կոլխոզների) սպասարկող մեծ-աղիտայնություն կոնֆերենցիայից առաջ տեղի յեն ունենում աղիտայի անդամների շրջանային ժողովներ, վորոնք հրավիր-մ են ըստ բնակավայրերի, համաձայն Գյուղկոոպհրդի ընտրա-ն շրջանների:

գ) Կոնֆերենցիայի պատգամավորների կազմի մեջ գերակշիռ տեղ պիտի բռնեն Գյուղկոոպի կողմից սպասարկվող կոլխոզների սովխոզները, վորք սովխոզների բանվորները և արդյունաբերական ձևափոխների բանվորները:

2. Փայտերերի ընդհանուր ժողովում (կոնֆերենցիայում) որվում է 5-7 անդամից և յերկու անձնափոխանորդից բաղկա-ն վարչություն: Վարչության կազմի մեջ գերակշիռ տեղ պիտի վեն Գյուղկոոպի կողմից սպասարկվող կոլխոզնիկները, սով-երի և արդյունաբերական ձևափոխների բանվորները:

3. Մասսաների հաշարակայնությունը ներս դրավելու, նրանց ջ Գյուղկոոպի աշխատանքների հաշվետվությունը և վարչու-ն աշխատանքներին ու կոոպերատիվի ղեկավարությունը ա-կյունությունը ցույց տալու նպատակով հրավիրվում են կոոպերա-ի բատրակ, չքավոր և կոլխոզնիկ փայտերերի ժողով, նույն-

պես Գյուղկոտայի գործունեություն չըջանի կոոպերատիվ առաքելի ժողով:

4. Կոլխոզ-բատրակ-չքաղութական աղղեցությունը Գյուղկոտայի աշխատանքներում և ղեկավարություն մեջ ազահանգելու, Գյուղկոտայի առաջ ղրված խնդիրները հաջող լուծելու, ապրուստ-ներք կանոնավոր բաշխելու, բնակչության միջոցները և ներքին ռեսուրսները մոբիլիզացիայի ու մթերմաների պլանները կառու-րելու, գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները կա-տարմանը նպաստելու և համատարած կոլեկտիվացման ճանապարհ-հով կուլակությունը վորպես դասակարգ վերացնելու կուսակցու-թյան քաղաքականությունը կատար անելու նպատակով, Գյուղ-կոտայի վարչությունը կից կազմակերպվում և կոլխոզ-բատրակ-չքաղութական խմբակ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. — Կոլխոզ-բատրակ-չքաղութական խմբ-րակներ կազմակերպվում են այն գյուղական կոոպերա-տիվներին կից, վորոնք սոցիալիստական սեկտորի հեռ-միասին սպասարկում են նաև անհատ գյուղացիական մասսային: Համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում, Գյուղկոտային կից կոլխոզ-բատրակ-չքաղութական խմբ-րակներ չեն կազմակերպվում:

5. Կոլխոզ-բատրակ-չքաղութական խմբակների կազմի մեջ մտնում են Գյուղկոտայի վարչության և վերստուգիչ հանձնաժողովի բանվոր, կոլխոզինի, բատրակ և չքաղութ անդամները:

6. Բաղմախանութ Գյուղկոտայներում, ըստ առանձին խանութ-ների գործունեություն վայրի, վորպես կանոն, կազմակերպվու-ե կոոպերություն, ըստ վորում յեթե մեկ բնակավայրում գոյություն ունեն մի քանի խանութներ, ապա կոոպերություն հսկում և բոլոր խանութների վրա և հանդիսանում և տվյալ խանութների գործու-նեություն չըջանի կոոպերատիվի հիմնական կազմակերպողը:

7. Միախանութ Գյուղկոտայի շուրջը հասարակական կազմու-կերպություն ամբողջովին ու անմիջապես ստեղծում և Գյուղկոտ-այի վարչությունը: Վարչության անդամներն իրենց մեջ աշխա-տանքի բաժանում կատարելու նպատակով, աշխատանքի յուրա-քանչյուր ճյուղի շուրջը ստեղծում են մշտական գործող խմբ-րակներ, վորոնք աջակցում և հսկում են Գյուղկոտայի հիմնական ֆունկցիաների վրա (կոոպերացում, բնակչության միջոցների մո-բիլիզացիա, հսկողություն խանութների վրա, մասսայական կոոպ-ությունավորության աշխատանք, մատակարարում, հումուլթի և

գյուղատնտ. մթերքների մթերում, հսկողություն և աջակցու-թյուն կուլածոնարկների աշխատանքներում և այլն): Կոոպակ-տիվը հիմնականում պետք և կազմվի սովխոզների բանվորներից, կոլխոզինիներից, բատրակներից ու չքաղութներից:

8. Կոոպերություն ընտրվում և փայտերերի ընդհանուր ժողո-վում 10-15 անդամի կազմով: Կոոպերությունի կազմի մեջ պետք և գերակշռի գյուղի համայնացած սեկտորի աղղեցությունը: Կոոպ-երություն առաջնորդվում և փայտերերի ընդհանուր ժողովի վո-րոչումներով և աշխատում և գյուղկոտայի վարչության անմիջա-կան ղեկավարության տակ:

9. Ամբողջ աշխատանքը կոոպերությունի անդամների մեջ բա-ժանվում և ֆունկցիոնալ սկզբունքով, այն է՝ համաձայն աշխա-տանքի առանձին ճյուղերի— մատակարարում, կոոպերացում, բնակչության միջոցների և ներքին ռեսուրսների մոբիլիզացիա, մասսայական կոոպությունավորության և կենցաղային աշխատանք-ներ, հսկողություն բոլոր կոոպմենտարկների, հումուլթի և գյուղ-տնտ. մթերքների մթերման վրա, աջակցություն կոլեկտիվացման և այլն: Կոոպերությունի յուրաքանչյուր անդամ, վոր աշխատում և այս կամ այն ճյուղի աջակցող և հսկող խմբակում՝ առաջ և քաշ-վում կոլխոզինիներից, սովխոզների բանվորներից և անհատ բատ-րակ-չքաղութական մասսայից: Աջակցող և հսկող խմբակների ան-դամները տեղերում կատարում են կոոպկազակերպողների ֆունկցիաները:

10. Կոոպերություն իր ամբողջ աշխատանքը տանում և սերտ կապ պահպանելով կոլխոզների վարչության, Գյուղխորհրդի կոոպերատիվ սեկցիայի, Գյուղկոտայի վերստուգիչ հանձնաժո-ղովի հետ այս կերպ՝

ա) Իր աշխատանքի պլանները կապում և նրանց աշխատանք-ների պլանների հետ, մացներով Գյուղխորհրդի և կոլխոզների վար-չություն պլանների մեջ առանձին հարցեր:

բ) Այդ կազմակերպությունների առաջ դնում և հաշվետու-թյուն կոոպխորհրդի գործունեության մասին:

գ) Կազմակերպում և նրանց հետ միասին աշխատանքի առան-ձին ճյուղերն ստուգելու համար ժամանակավոր բրիգադներ:

11. Գյուղկոտայի բոլոր աշխատանքների վրա անմիջական հսկողություն ունենալու համար կազմակերպվում և վերստուգիչ հանձնաժողով, վորը պարբերաբար ստուգման և յենթադիտում տվյալ կոոպերատիվի բոլոր ձեռնարկների աշխատանքը:

12. Վերստուգիչ Հանձնաժողովն իր բոլոր աշխատանքներին մասնակից և անում փայտաբերերի լայն մասսաները, նրանց քաշելով գյուղկոտայի, նրա վարչության և կոոպերատիվ առանձին ձևերին և գործունեությունը ստուգման աշխատանքների մեջ, վորի համար ել կոոպերատիվի, Գյուղխորհրդի կոոպերատիվ սեկցիայի հետ միատեղ կազմակերպում են հատուկ բրիգադներ ստուգելու Գյուղկոտայի առանձին հարցերն ու աշխատանքի քննադատությունները:

13. Վերստուգիչ Հանձնաժողովն ընտրվում և փայտաբերերի ընդհանուր ժողովի կողմից համաձայն Գյուղկոտայի վարչության գործունեությունից ժամկետի: Վերստուգիչ Հանձնաժողովի կազմի մեջ պետք է գերակշռի կոլխոզնիկների և սովխոզների բանվորների ազդեցությունը:

14. Վերստուգիչ Հանձնաժողովը պարտավոր է պարբերաբար հաշիվ տալ իր գործունեությունից մասին փայտաբերերի լայն ժողովում և Գյուղկոտայի գործունեությունից շրջանի մեծ կոլխոզների և սովխոզներին:

15. Գյուղկոտայի վարչությանը կից կազմակերպվում է հասարակական հրահանգիչների ինստիտուտ, վորը գործում է համաձայն Գյուղկոտայի հանձնարարությունների: Հասարակական հրահանգիչներ առաջ են քաշվում վարչության կողմից կոոպերատիվի ակտիվի շարքերից, վորոնք աշխատանքը տանում են հասարակական պարտականությունից կարգով:

ՇՐՋՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ, ՀՍԿՈՂ ՅԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

1. Շրջմիության վարչական բարձրագույն մարմինը հանդիսանում է գյուղկոտայների և սովխոզներին ու ՄՏԿ-ին սպասարկող բանկոտայների պատգամավորների շրջանային համագումարը: Պատգամավորների համագումարը վճռում է Շրջմիության գործունեության կարեկրագույն հարցերը, լսում է և հաստատում է շրջմիության վարչության հաշվետվություններն ու պլանները, ընդունում է Շրջմիության կանոնադրությունը, մտցնում է նրա մեջ փոփոխումներ և լրացումներ, ընտրում է Շրջմիության համար վարչություն և վերստուգիչ Հանձնաժողով և այլն: Շրջանային համագումարը հրավիրվում է տարին մեկ անգամ:

2. Համագումարների մեջ ընկած ժամանակամիջոցում հրավիրվում են շրջանի Գյուղկոտայների և Բանկոտայների պատգամա-

վորների շրջանային կոնֆերենցիաներ: Պատգամավորներն ընտրվում են Գյուղկոտայների և Բանկոտայների փայտաբերերի ընդհանուր ժողովում (կոնֆերենցիայում): Պատգամավորների կոնֆերենցիաները վճռում են բոլոր հարցերը համաձայն շրջանային համագումարի վորոշումների:

3. Վարչությունն ընտրվում է 5-7 անդամի և յերկու անձնափոխանորդի կազմով: Վարչության ազատվող անդամների քանակը վորոշում է շրջանային համագումարը նայած աշխատանքի ծավալին, բայց 3 հոգուց վորչ ավելի: Վարչության կազմի մեջ պետք է մեծամասնությունը լինեն կոլխոզնիկներ, չքավորներ և սովխոզների բանվորներ:

4. Վերստուգիչ Հանձնաժողովն ընտրվում է 5-7 հոգուց և 2 անձնափոխանորդի կազմով: Բացի այդ վերստուգիչ Հանձնաժողովի կազմի մեջ մտնում են կոլխոզնիկներ և սովխոզների բանվորներ: Վորոնք կազմելու յեն Հանձնաժողովի մեջ մեծամասնություն: Այս խնդիրը համաձայնեցվում է Բանդուղտեսչության տեղի մարմնի հետ:

5. Մասսաների հասարակական առաջ քաշման, նրանց առաջ հաշիվ տալու և լայն մասսաների անմիջական մասնակցությունը Շրջմիության աշխատանքներում ցուցաբերելու նպատակով հրավիրվում է բարակ-չքավորական կոնֆերենցիա: Նույնպես առանձին հարցեր քննելու համար (կոոպերացում, միջոցների մոբիլիզացիա, ակտիվի աշխատանքներ և այլն) հրավիրվում են տեղի վի և կոոպերացված բանվորների խորհրդակցություններն ու շրջանային կոնֆերենցիաներ:

6. Շուրաքանչյուր Շրջմիության վրա սահմանվում է շրջանի ամենամեծ սովխոզներից կամ կոլխոզներից մեկի շեֆությունը: Շեֆությունն առանձնապես կազմակերպությունը պարբերաբար բանվորներից ու կոլխոզնիկներից կազմակերպում է բրիգադներ բուտաղելու համար Շրջմիության գործունեությունից առանձին կողմերը կամ ամբողջ գործունեությունը մի անգամից և ձգնելու փառացնել Միության աշխատանքներում առաջացա: բացերը:

ԳՅՈՒՂԿՈՈՂՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄԱՆՐ ԲՆԿՈՂՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱ ԿԱՐԳԸ ՅԵՎ ՖՈՒՆԿՑԻՆԱԼԵՐԸ

7. Գյուղկոտայներ և Բանկոտայներ կազմակերպելու համար Շրջկոտայի ներկայացուցչի ղեկավարությունից տակ կազմակերպվում

և Կազմը, որա.կազմը բաղկացած է 3 հոգուց, հետևյալ ներկայացուցիչներով՝

ա) Գյուղկոտայների համար— Շրջկոտայից, Գյուղխորհրդից, կոլխոզից.

բ) Բանկոտայների համար— Շրջկոտայից, սովխոզի վարչությանից, տեղիումից:

8. Կազմը, որոշի աշխատանքի պլանը՝ նշված կատարման որոշուցային ժամկետներով պետք է ընդգրկի աշխատանքի հետևյալ հիմնական ճյուղերը:

ա) Ներս գրավելով լայն հասարակայնություն կատարել փոխառություններ վերացուցակադրում ըստ քարտային սխեմայի՝ ստորաբաժաններով այն, համաձայն գերֆիլայի սոցիալական խմբավորումների. այն չըջաններում, ուր փոխառություններ վերացուցակադրում չի կատարվել (նոր գերֆիլայի սահմանում, պարտքերի հանդեպման չափի նշանակում, ժամկետանցների կարգավորում և այլն), վերացուցակադրումը անպայման կատարել բնակչության միջոցներ (փայերի, ավանդների) մոբիլիզացիայի կամպանիայի հետ միասին, գրավելով լայն սոցիալական աշխատանքները մարեկու պարտքերը ժամկետներից առաջ:

բ) Ստուգել սպառնալիք մեղացուցիչները և կազմել դույզներիցուցակ Շրջկոտայի այն բոլոր ձեռնարկներում, վորոնք գտնվում են նոր կազմակերպվելիք սպառողական ընկերությունների շրջանում:

գ) Ընտրել և լրացնել կոոպերատիվի աշխատակիցների կազմը:

դ) Կազմել խանութային ցանցի լայնացման պլանը, լայնացնել բնչպես մշտական, այնպես էլ ժամանակավոր ցանցը— դաշտային սեպտային աշխատանքների ընթացքում. դարձանացանի և աշխատանքների կամպանիաների, բերքի հավաքման և այլն աշխատանքների ընթացքում: (Տես Շրջմիության՝ ցանցի հաշվառման վերաբերյալ քարտի հավելվածը):

ե) Կազմել սպառողական ընկերության սկզբնական հաշվեկշիռը:

զ) Կազմել ընկերության 1931 թ. և 1931 թ. 2-րդ յուսմայակի առևտրա-ֆինանսական, արտադրական, կազմակերպչական և կուլտուր-բուսավորության գործունեությունից այլանը:

է) Աշխատանքի պլանը հաստատելու, վարչության և վերատուգիչ հանձնաժողով ընտրելու համար հրավիրել փոխառությունների հաշվետու-վերընտրական ընդհանուր ժողով:

Գյուղկոտայները և մանր բանկոտայները գործում են համաձայն

շրջմիության կազմած պլանների, կատարելով հետևյալ ֆունկցիաները՝

ա) Կազմ-մասնաշաղկան լիկ կուլս.-կենցաղային աշխատանքներ

Կազմակերպել և ղեկավարել կոոպերատիվ ակտիվի գործունեությունը, զարգացնել փոխառությունների մեջ կոոպերատիվ հասարակայնություն, կազմակերպել կուլս.-կենցաղային ձեռնարկումներ (կինո, ապգիո, լվացքարան, բաղնիք, եկակուրսիաներ, խմբականներ, դասախոսություններ և այլն):

բ) Սպառնալիքի լիկ միջոցների բաշխում

Կազմակերպել բաշխիչների ցանց (խանութներ, շրջիկ վաճառք տալիքներ, չալակով և այլն), ուսումնասիրել սպառողներին պահանջը և օրհնալ տալ Շրջմիությանը, կազմել սպառնալիքաբարձր հանդիպակած պլաններ, պլանավորել բաշխումը, բաշխել սպառնալիքներ ու միջոցները կոլխոզիկներին, սովխոզների բանվորներին ու ծառայողներին և գյուղկոտայների կամ շրջկոտայների կազմից սպառարկվող այլ գյուղական բնակչության մեջ:

գ) Միջոց

Շրջմիության ղեկավարությունը և համաձայն նրա պլանների միջոցով գյուղատնտեսական միջոցներ, մասցու, կաթնամիջոցներ, թուղուններ, արդյունաբերական և տեխնիկական հումք, նախած միջոցման շրջանի հնարավորություններին:

դ) Արտադրական գործունեություն

Կազմակերպել հասարակական փուեր, բանջարանոցներ, կաթնալիք կետեր և այլն:

ե) Հասարակական սնունդ

Հասարակական սնունդի շրջանային միության ղեկավարության տակ կազմակերպել կոլխոզիկների, սովխոզների բանվորների ու ծառայողների սնունդը, նախած թե տվյալ կոոպերատիվում ունեն սպասարկում, հասարակական սնունդին վերաբերող խնդիրները չուրջը կազմակերպել հասարակայնություն, հասարակական սնունդի գործը զարգացնելու նպատակով մոբիլիզացիա անել բնակչության միջոցները և այլն:

զ) Վարչա-սննդաման գործունեություն

Ընդունել և արձակել բաշխիչ ցանցի, ճաշարանների, փուերի և մյուս ձեռնարկների ծառայողներին, նույնպես կատարել սպառու-

դաժան ընկերությանը վերաբերող վարչական բոլոր ֆունկցիաները:

9. Գյուղկոտլի ֆունկցիաները իրականացնելու համար, նախած նրա աշխատանքի ծավալին սահմանվում է հետևյալ շտաբը:

Ա. Ն. Ռ. Ի. Ն. Ը.	Ամսական միջին 3000 ուրբի շրջանառություն ունեցող	3000-ից մինչև 5000 ուրբի շրջանառություն ունեցող	5000 ուրբ. և ավելի շրջանառություն ունեցող
1. Ազատված նախադահ կամ վարչություն անդամ.	Միաժամանակ փոխարինում է ղոլձակատարին	Միաժամանակ փոխարինում է գործակատարին	1 մարդ
2. Հաշվետար.	Հաշվառումը տարվում է կուստում կամ Երջմիության մեջ	1 մարդ	1 մարդ
Ը ն դ ա մ ե ն ը:		1 մարդ	3 մարդ

10. Սովորյունքի, ՄՏԿ և այլն բանկոտներում, նախած նրանց աշխատանքի ծավալին/սահմանվում է գյուղկոտլի շտաբան տասխան շտաբ:

Ներկայացվում է վերահաղումից հետո

Հավելված 1.

Ք Ա Ր Տ

ՇՐՋՄԻՈՒԹՅԱՆ ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԲԱՇԽԻՋՆԵՐԻ ՑԱՆՑԻ
ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

1. Շրջմիության վայրը գյուղխորհուրդների թիվը շրջանում
2. Սպառողական ընկերությունների թիվը:

Փվականներ	Գյուղկոտլի	Բանկոտներ	Ընդամենը
Փաստացի 1/1 31 թ.			
Նախադիժ 1/1 32 թ.			
Նախադիժ 1/1 33 թ.			

3. Բաշխիշների, արտադրական, կենցաղային ցանցերի թիվը			Փվականներ
			Խանութներ
			Կրպակներ
			Շրջիկ առևտուր
			Բազաներ
			Բաժանող կետեր
			ԸՆԴԱՄԵՆԸ
			Ճաշարաններ
			Փակեր
			Մանկ. կենցաղ. հիմնարկներ
			Այլ կենցաղ. հիմնարկներ
			ԸՆԴԱՄԵՆԸ

**ՇՐՋՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՈՒ ՅՈՒՆԿՑԻԱՆԵՐԻ
ԿԱՐԳԸ ՅԵՎ ՍՏՐՈՒԿՏՈՒՐԱՆ**

1. Ստորին ցանցի վերակազմության աշխատանքները տանելու համար շրջաններում ստեղծվում են Կազմբյուրոներ 5 անդամից բաղկացած՝

- 1) Մեկ ներկայացուցիչ Հայկոսպից:
- 2) Յերկու հոգի Շրջկոսպի վարչությունից:
- 3) Մեկ ներկայացուցիչ շրջանի Կոխտղմիությունից:
- 4) Մեկ ներկայացուցիչ Պրոֆ-կազմակերպությունից:

2. Կազմբյուրոյի աշխատանքը տարվում է Շրջկոսպի տալիս-բառի ձևով ղեկավարությամբ Հայկոսպի Կազմ-ժառանգական սեկտորի:

3. Կազմբյուրոյի աշխատանքի պլանը՝ նշված կառուցման որացուցային ժամկետներով, պետք է ընդգրկի ցանցի վերակազմության աշխատանքները հետևյալ հիմնական ճյուղերը՝

ա) Կազմել ինքնուրույն սպառողական ընկերությունների ցանցի նախագիծ, քարտեզի վրա դնելով նրանց գործունեության շրջանը և կազմակերպվող ընկերությունների կենտրոնական վայրերը:

բ) Կազմբյուրոյի աշխատանքների համար, համաձայն նոր կազմակերպվող սպառ. ընկերությունների գործունեության շրջանների, կազմել փայտերերի ընդհանուր ժողովներ անցկացնելու պլան:

գ) Կազմել Շրջկոսպի յեղրափակիչ հաշվեկշիռը և ձևավոր հաշվեկշիռ բաժանվող Գյուղկոոպների ու Շրջմիության համար:

դ) Կազմել առևտրա-ֆինանսական հավաք պլան ստորին ցանցի համար, բաժանելով այն ըստ կոոպերատիվների հիմնական խմբերի (Գյուղական սեկտոր, սովխոզներ, բանկոոպներ), պլանը կազմել 1931 թ. համար և 1931 թ. 2-րդ յեռամսյակի համար:

ե) Կազմել փայտերերի հաշվետու վերնորակա ընդհանուր ժողովների պլանը, հաստատելու համար սպառողական ընկերությունների 1931 թ. և 1931 թ. 2-րդ յեռամսյակի աշխատանքի պլանը, ընտրելու համար վարչական և հսկող մարմիններ (վարչություն և վերստուգիչ հանձնաժողով), ինչպես և կոոպերատիվ հասարակական մարմիններ (կոոպբյուրո և այլն):

զ) Կազմել ընկերությունները համապատասխան կազմերով բաժանարարելու պլանը, կազմել նաև կադրեր պատրաստելու համար ուսումնա-դասընթացային պլանը:

է) Կազմել Շրջմիության համար 1931 թ. և 1931 թ. 2-րդ յեռամսյակի առևտրա-ֆինանսական կազմակերպչական աշխատանքի պլանը և ծախսերի նախահաշիվը:

ը) Կազմակերպել Շրջմիության տարատեսակ:

թ) Անցկացնել Շրջմիության լիազորների ժողովը և ընտրել նրանց համար վարչական և հսկող մարմիններ:

4. Շրջմիության ֆունկցիաները և ստրուկտուրան հետևյալն են՝

ա) Կազմ-մասսայական յիվ կուլս-կենցաղային աշխատանք

Իրականացնել կոոպերատիվ ակտիվի և հասարակայնության բոլոր տեսակի մարմինների կազմակերպումը, հրահանգումը և հսկողությունը նրանց աշխատանքների վրա:

Հաշվառման յենթարկել և բաշխել ղեկավար կադրերը համաձայն նրանց պրոֆեսիայի և զանազան կարճատև դասընթացների միջոցով պատրաստել և վերապատրաստել աշխատակիցներ գյուղ-կոոպների և բանկոոպների համար:

Ընդհանուր ղեկավարություն ցույց տալ շրջանի տնտեսական գործունեությանը և ստուգման յենթարկել վերադաս մարմինների գիրեկտիվների կատարումը:

Կազմակերպել տնտեսա-քաղաքական և կոոպերատիվ կազմա-նիւններ, ընդարձակել կոոպերատիվ լուսավորության ցանցը:

Կազմակերպել կուլտամասայական աշխատանքը, երկու-սիւնների գործը:

Պլանավորել և հետևել կուլտֆոնդի ծախսումներին: Կազմակերպել կուլտհիմնարկներ շրջանային ծավալով (կոնսուլտացիա, ուղեւոր, կինո և այլն): Կազմակերպել դրքի տարածման գործը, գրքերով սպասարկել քաղաքական և տնտեսական կազմա-նիւններին: Կազմակերպել կուլտապրանքների տարածումը:

Պլանային կարգով ստեղծվող փակցիայի յենթարկել դյուղը և գյուղ-
կոտայներում կազմակերպել կենտ կայաններ և շարժական կենտ-
ներ, կազմակերպել հրահանգումներ և մատակարարել կենտֆի-
մեր:

բ) Պլանավորում յեմ հաշվառում

Կազմել Շրջմիության և ցանցի գործունեություն միա-
նական պլանը (առևտրա-ֆինանսական, կազմ-կուլակենցաղա-
յին) կապելով այն շրջանի ընդհանուր ժողովրդական տնտեսություն
պլանի հետ: Կազմել գյուղկոտայների և բանկոտայների համար ըս-
տուղիչ թվեր, պլանային լիմիտներ և այլ խնդիրներ ըստ աշխա-
տանքի տարբեր ձյուղերի, ուղղելով նրանց համաձայն այլ գյուղ-
կոտայների և բանկոտայների առաջադրած հանդիպակաց պլանների:
Հսկել պլանային խնդիրների և ստուղիչ թվերի կատարմանը: Կազ-
մակերպել շրջանի սպառողական ընկերությունների գործունեյու-
թյան հաշվառումը, դնել և ղեկավարել հաշվառումը գյուղկոտա-
յներում և բանկոտայներում:

գ) Ապրանքամատակարարում

Կազմել ապրանքամատակարարման ընդհանուր պլան, կարգա-
վորել ապրանքային ֆոնդի դասավորումը շրջանում ու կազմել
ապրանքի բաշխման կոյնֆիցիենտն ըստ առանձին գյուղկոտայների
և բանկոտայների: Վարել, ոպեդատել ամբողջ աշխատանքը կապված
մատակարարների հետ: Կազմակերպել ապրանքների տրանզիտ
ներմուծումը ըստ գյուղկոտայների ու բանկոտայների առանձին առե-
տրական կետերի և կազմակերպել փոխադրա-տեսակավորման աշ-
խատանքը առանձին ղեկավարում, ստանալով Հայկոպի հավանու-
թյունը:

Ամբողջ ցանցի համար կատարել ապրանքի գնահատություն,
բաց թողնելով բոլոր կետերին մանրածախսի միևնույն դնով:

Մշակել մատակարարման կարգը և կազմակերպել գյուղ-
կոտայներին Հայկոպի առաջադրած խնդիրների կատարումը նյու-
խոցներին, սովխոցներին, մսի մթերմանը, բամբակի կամարտիա-
յին, անտառանյութերի մթերմանը և այլն սպասարկելու գոր-
ծում:

Շրջմիությունը կնքում և անհրաժեշտ համաձայնություն ան-

դում և սպաժանագրեր համապատասխան տնտեսական կազմա-
կերպությունների հետ, համաձայն մարդային, յերկրային և հան-
րապետական միությունների վերջնական համաձայնությունների:

դ) Միևնույն աշխատանքներ

Կազմակերպել, պլանավորել և ղեկավարել Գյուղկոտայի մը-
թերման աշխատանքը, համաձայն Հայկոպի մթերման պլանների
հիմունքների:

ե) Ֆինանսական տեսություն

Կազմակերպել ամբողջ ցանցի դրամագրությունների կարգավորու-
մը, կենտրոնացնելով գյուղկոտայների բոլոր միջոցները՝ (վաճառքը,
բնակչության ներգրաված միջոցները) Շրջմիության կոնտոկո-
րենտի հաշվում, (այլ միջոցները առանձին գյուղկոտայների և
բանկոտայների նկատմամբ, իրենց իրավունքը չեն կորցնում):

Կազմակերպել, հրահանգել և հսկել, վորպեսզի բնակչության
միջոցների մոբիլիզացիան հաջող ընթանա:

զ) Արտադրական գործունեություն

Ղեկավարել ցանցի արտադրական գործունեությունը՝ (հաց
թխելը, մեքենայաբային տնտեսությունները) և կազմակերպել
շրջանային նշանակություն ունեցող ձեռնարկներ:

է) Ռացիոնալիզացիա

Կազմակերպել ոսցիոնալ ղեկավարություն, մշակել հարցեր
և կատարել ապրանքների բաշխման տեխնիկայի վերաբերյալ փոր-
ձեր, կազմակերպել ոսց. աշխատանքների շուրջը հասարակա-
յություն (գյուղկոտայներում և բանկոտայներում ստեղծել ոսց.
բջիջներ, կազմակերպել բանվորական գյուտարարություն):

ը) Ժողովրդական ոնունդ

Ժողովրդական սնունդը կազմակերպվում և վորպես ինքնու-
րային տնտեսական միավոր, Շրջմիության ղեկավարությունը ի-
րադրվում է յետամտակային և տարեկան պլաններն ու հաշվե-
տվությունները լսելու և հարտատելու ճանապարհով:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Շրջափության ապարատի կազմության յեկ շտապների

ԲԱԺԻՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՊԱՇՏՈՆՆԵՐԸ	Միութ, ունենրի խմբերն ըստ տարեկան շրջանառութ, յունենրի			
	Մինչև 2 միլիոնը	2—3 1/2 միլիոնը	3 1/2—5 միլիոնը	5 միլիոն. բարձր
1. ԿԱԶՄ-ԿՈՒՆԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ԲԱԺ Ն				
1. Վարչութ, անդամ . . .	1	1	1	1
2. Կադմ-մասնաշաղկան հրահանգիչ	1	1	2	2
3. Կուլտ. և կադրերի հրահանգիչ	1	1	1	1
Ընդամենը	3	3	4	4
2. ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՅԵՎ ՄԹԵՐ-ՄԱՆ ԲԱԺԻՆ				
1. Վարչութ, անդամ . . .	1	1	1	1
2. Կատարածու մատակարար . . .	1	1	1	1
3. » մթերման	1	1	1	1
4. Առևտրական հրահանգիչ (նաև ռացիոնալիզատոր բաշխման տեխնիկայի) . . .	1	1	1	1
Ընդամենը	3	3	4	4
3. ՊԼԱՆԱ-ՖԻՆԱՆՍԱՅԻՆ ԲԱԺԻՆ				
1. Պլանավիկ. տնտեսագետ . . .	1	1	1	1
2. Ավագ հաշվապահ	1	1	1	1
3. Հաշվապահ-ռեվիզոր (նաև ռացիոնալիզատոր հաշվառման և հաշվետվութ.) . . .	1	1	1	1
4. Հաշվետար	2	3	3	4
Ընդամենը	5	6	6	7
4. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍ				
1. Քարտուղար (նաև ինժեռ-մատոր)	1	1	1	1
2. Գործադիր-մեքենագրուհի . . .	1	1	1	1
3. Ցրիչ-մարքող	1	1	1	1
Ընդամենը	3	3	3	3
ԲՈՒՆՈՐԸ ՄԻԱՄԱՆ	14	15	17	20

Ժողանդի, ձեռնարկութ, յունենրի և կուլտ-հիմնարկների (կիսո, ռադիո և ալլն) վերաբերյալ ապարատը հաշվի կառնվի առանձին:

Մաս 3

ՇՐՋԱՌՈՊՆԵՐԻ ԲԱՆԱՆՍԻ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՅԵՎ ՇՐՋԱՌՈՊՆԵՐԻ ՈՒ ԲԱՆԿՈՊՆԵՐԻ ՍԿՍՎՈՂ ԲԱՆԱՆՄԱՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

1. Գյուղկոտայների և բանկոտայների կազմը յուրոն հանձնման արվա փաստական մնացորդների համաձայն ընդունում է՝

ա) հանձնվող ձեռնարկների դրամարկիցում յեղած կանխիկ գումարը.

բ) խանութներում յեղած ապրանքային մնացորդները վաճառքի դնելով.

գ) արդյունաբերութ, ան և շինարարութ, ան համար ունեցած հումույթը և նյութերը ինքնարժեք դնելով.

դ) շարժական և անշարժ գույքը ձեռք բերված (բաշխանային) դնահատութ, ան:

Շրջկոտայ բաշխան բաժանումը կատարվում է այն զտելուց և լիկվիդացիայի մոմենտին հաշվեկշռի հետևանքային հաշիվները փակելուց հետո, ընդ վերում զուտ ոգուտը փոխանցվում է հիմնական դրամադրի հաշվին, իսկ վնասը—պահեստի և հիմնական դրամադրի հաշվին:

Շրջկոտայ բաշխանի բաժանման կարգով գյուղկոտայներին և բանկոտայներին տրվում է՝

2. Հիմնական դրամադրուի, վորի չափը վորոշվում է հետևեյալ կերպով՝

ա) Շրջկոտայի հիմնական դրամադրի ընդհանուր գումարից հանվում է այլ կազմակերպութ, յունենում ունեցած գույքի և փայերի արժեքը, վորը փոխանցվում է Շրջմիութ, ան:

բ) Մնացածը բաժանվում է գյուղկոտայների և բանկոտայների միջև իրենց փայատերերի թվի համեմատութ, ան, չհաշվելով ընտանիքի յերկրորդ անդամներին, բայց միաժամանակ նկատի առնելով և ուղղում մտցնելով գյուղկոտայի գործունեյութ, ան շրջ-

Հանք սոցիալ-տնտեսական պայմանները, չբավարարելիքները, կուլակ-
տիվացման չափերը և ապագա կուլեկտիվացման տեմպերը, ազ-
դային և ճանաչատկությունները:

3. Փայադրամադրուխը տրվում է գյուղկոտային, համաձայն-
ալ տվյալներին, փայադրուխի վերացուցակագրման, վորը կա-
տարել է գյուղկոտային կազմարյուրն նրա կազմակերպման մոմեն-
տին. յեթե կատարված վերացուցակագրության տվյալները հնա-
ցած են, (կատարված է սրանից 3 ամիս առաջ), կամ թե ինչ վոր
կարելիոր պատճառով հնարավոր չի յեղել վերացուցակագրության
կատարելու, ալն դեպքում, փայադրամադրուխը, բաժանվում է
Գյուղկոտային և Բանկոտային փոխանցվող փայադրուխի թվի հա-
մեմատությամբ:

4. Պահեստի դրամադրուխը բաժանման մոմենտին յեղած վր-
նասները ծածկելուց հետո, բաշխվում է Երջմիության, գյուղ-
կոտային և բանկոտային միջև, բաժանված հիմնական դրամա-
դրուխի համեմատությամբ: Պահեստի դրամադրուխի հաշվին կատա-
րած մուծումները բաժանվում են ճիշտ նույն ձևով:

5. Մորտիզացիոն ֆոնդը տրվում է ալն չափով, ինչ չափով,
վոր հատկացում է կատարված չրջմիությանը, գյուղկոտային և
բանկոտային տրված գույքին:

6. Յերկարատե վարկավորման ֆոնդը չինարարության հա-
մար, նույնպես և չինարարական դրամադրուխը տրվում է Երջմ-
միությանը, վորի վրա դրվում է սարտականություն ապարտելու
գյուղում սկսած չինարարական կիսատ որքեկաները: Շինարա-
րությունը ապարտելուց հետո, պատրաստի չենքերը և սարքավո-
րումները փոխանցվում են գյուղկոտային և բանկոտային, ալն
պարտքերի հետ միասին, վորոնք իբր բաժին ընկնում են ալը չեն-
քերի վրա: Իսկ չինարարական դրամադրուխները, չինարարու-
թյունը ապարտելուց հետո, փոխանցվում են գյուղկոտային և
բանկոտային հիմնական դրամադրուխին, ալն մասով, ինչ չափով,
վոր կվերաբերեն հանձնված չենքերին և սարքավորումներին:

7. Կուլեկտիվացման և չբավարարելիքների կոտակերացման ֆոնդեր
տրվում են գյուղկոտային տվյալ գյուղկոտային չրջանում չբա-
վարների կոտակերացման և կուլեկտիվացման նպատակով տրված
փոխադրությունների համապատասխան գումարներով: Այդ
ֆոնդերի չորտագործված մասը բաժանվում է գյուղկոտային
մեջ համապատասխան ալն պլանի, վորով նախատեսվում է կուլեկ-
տիվացումը և չբավարարելիքների կոտակերացումը տվյալ չրջանում:

8. Երջմիության կուլտ-կենցաղային ֆոնդը բաշխվում է

ա) Երջմիությանը տրվում է ֆոնդի մի մասը, անմիջապես
իր կողմից կատարվելիք կուլտկենցաղային ձեռնարկումների
համար:

բ) Գյուղկոտային և բանկոտային տրվում է ալն չափով,
ինչ չափով, վոր հնարավոր է ապահովելու անմիջապես նրանց
կողմից կատարվելիք կուլտկենցաղային ձեռնարկումները, վո-
րոնք մինչ բաժանումը նախատեսված են յեղել պլանով:

գ) Մնացորդը բաշխվում է գյուղկոտային և բանկոտային
հիմնական դրամադրուխի բաժանման սկզբունքով:

դ) Դերիտոմները և կրեդիտոմները հիմնականում փոխադ-
րում են Երջմիությանը:

ԳՅՈՒՂԿՈՈՊՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄԱՆՐ ԲԱՆԿՈՈՊՆԵՐԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒ-
ԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԿԱԳԻՐ

1. Գյուղկոտայինում և մանր բանկոտայինում հաշվառումը
կարելի յե կազմակերպել յերեք ձևով՝ 1) կազմակերպելով գյուղ-
կոտայինում վերջնական հաշվառում, 2) կազմակերպելով գյուղ-
կոտային ուղեբացիաների վերջնական հաշվառում և հանձնելով ալը
ֆունկցիոն Երջմիությանը, 3) կազմակերպելով մի քանի գյուղ-
կոտայինից խմբեր (կուստովոյ) հաշվետվությունները դնելու
համար:

Առաջին դեպքում անհրաժեշտ է գյուղկոտայինում ունենալ հաշ-
վային ապարատ, իսկ յերկրորդ դեպքում ալը պլանին հարկավոր
չե, ալը հաշվետվության սկզբնական փաստաթղթերը խանութնե-
րի վարիչների կողմից կազմվելով, հանձնվում են Երջմիությանը
հետագա մշակության համար, Երջմիության մեջ կազմակերպվում
է համապատասխան հաշվային ապարատ:

2. Յերկրորդ վարիանտի դեպքում, հաշվառման վարելու և
կառուցելու սկզբունքները հետևյալն են՝

ա) Երջմիությանը և գյուղկոտային կուլտնան մի հաշվեկշիռ,
վորը իր ստորաբաժանումների յուրաքանչյուր սյունյակում կատա-
Երջմիության սեփական պատկերը և ամեն մի գյուղկոտային տ-
նանձին-առաձին:

բ) Հաշվային տղանը կառուցվում է գյուղկոտայինի նախնե-
կատուրայով (22 հաշիվ) ստորաբաժանելով անալիտիկ հաշվառ-
ման մեջ յերկրորդ կարգի հաշիվներով ըստ գյուղկոտայինի ապար-

կանեկտիվային հատվածով, և յերրորդ կարգի բառ հաջորդական
յենթակա ուրյակների կանխչներով:

Որինակի համար

Հաշիվ նո. 3 ապրանքների առևտրային կետերում:

301 Արտաշատի գյուղկոտակում

3.01.1 ունիվերսալ

3.01.2 մթերային խանութ

3.01.3 բանջարեղենի

303 Փարպիի գյուղկոտակում

3.02.1 խանութ № 1

նավթի խանութ.

մթերքի խանութ.

303. Սիմյոնովկայի գյուղկոտակում

3.03.1 խանութ № 1

3.03.2 մսի խանութ և այլն:

Այս գեպքում չրջանառության տեղեկագրեր կազմելու ժամանակ, միևնույն գյուղկոտակի անալիտիկ հաշիվները պետք է խմբավորել և հաշվեկշիռը կազմելիս դնել ընդհանուր գումարային տրվալները ըստ համապատասխան սյունյակների:

Բացված հաշիվները նույնպես մանրամասն բերվում են ըստ գյուղկոտակների և տարեկան վերջնական արդյունքները դուրս են բերվում ըստ առանձին գյուղկոտակների մանրամասնորեն:

3. Ամսական հաշվեկշիռները (հաշվետվությունները) Շրջմիությունը կազմում է ըստ առանձին գյուղկոտակների և համաձայն է վերջիններիս ոգտագործելու, ղեկավարության գործում:

4. Գյուղկոտակների սկզբնական հաշվետվությունը կազմում է հետևյալում:

Դեկատի (տասնորյակի) դրամական հաշվետվության (դրամարկի դրքի պատճեն)

Դեկատի ապրանքային հաշվետվություն ըստ յուրաքանչյուր ձեռնարկի

Դեկատի փախդրամադրության հաշվետվություն

5. Գյուղկոտակների հաշվապահությունը տեղում պետք է պարել ամբողջական ձևով, բայց ոպերացիաները մուծելով Պալլ-մատյանի մեջ:

Մանրորոշում. — Ամերիկական սխառնով վարելը պարտադիր չէ:

Գյուղկոտակի հաշվեկշիռի հաշիվների անվանացույցակը հետևյալն է:

Հաշիվների նշանակումը և գրքի նշանակումը	ՀԱՇՎԵԿՇՈՒ ՀԱՇՎՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	Յենթահաշիվների անունները հաշվետու հաշվեկշիռի համար
1	Հաշիվ գումարկի	—
2	Հաշիվ ապրանքների	ա. Ապրանքներ առնելու. ձեռնարկ. բ. ձեռնարկներում, ճաշարաններում, բուֆետներում գ. Հումուլթ և նյութեր
3	Հաշիվ ապրանքների արտահանման (սբրիտ)	ա. Մթերքների պատրաստումների բ. կենդանիներ դերացման մեջ գտնվող և ջահելներ
4	Հաշիվ մուծումների Միւթյանը	—
5	Հաշիվ գույքի	ա. Շենքեր և սարքավորում բ. Շարժական գույք գ. Հիմնական նորոգում դ. կենդանի ինվենտար
6	Հաշիվ դանդաղ անձանց և հիմնարկների	ա. Չանդան անձինք և հիմնարկ. բ. Գնորդներ գ. Առհաշիվ անձինք դ. փոխառվություններ արված չքավորական ֆոնդի հաշիվին յե. Փոխառվություններ արված կուրեկտիվացման համար զ. Ստացված փոխառվություններ ե. կանխութիւններ արված ըստ կոնտրակտացիայի բ. կանխութիւններ պատրաստումների համար ստացված
7	Հաշիվ ավանդների, կանխութիւնների և հատուկ միջոցների ազդարնակչութիւնից ստացված շին նպատակներով	ա. Ավանդներ բ. կանխութիւններ (ավանսներ) գ. Հատուկ միջոցներ (փոխառվութ.) շինարարութիւն համար վերագործագ
8	Հաշիվ կոնտոլորենտի Միւթյան մաս	—
9	Հաշիվ փայտորոտագիւթի	—
10	Հաշիվ դրամադրութիւնների և ֆոնդերի	ա. Հիմնական դրամադրութիւն բ. Պահեստի դրամադրութիւն գ. Շինարարական դրամադրութիւն դ. կուրեկնցողային ֆոնդ յե. Ամորտիզացիոն ֆոնդ զ. կոոպերացման ֆոնդ ե. կուրեկտիվացման ֆոնդ բ. Յերկարաւ վարկավորման ֆոնդ թ. Չանդան ֆոնդեր
11	Հաշիվ ապրանքների հաշիվներ	—

Հաշվառման N համար գրքի	ՀԱՇՎԵԿԵՐԻ ՀԱՇՎԱՆՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	Յենթահաշվառման անունները հաշվե- տու հաշվառման համար
12	Հաշիվ շրջանառութ. ծախս.	
13	Հաշիվ շահագործման՝ ար- տադրական, ժողանդի և գյուղատնտեսական ձեռնարկների	
14	Հաշիվ շահի և վնասի	ա. Առևտրական գործունեյութ. բ. Արտահանման գ. Արտադրական դ. Գյուղատնտեսական ձեռնարկների զործունեյություն յե. Ժողանդի ձեռնարկների գործն. զ. Չանազան ոգուտ և վնասի ընթա- ցիկ առարկա ե. Ոգուտ և վնաս անցյալ տարիներին

Հավելված

ԳՅՈՒՂԿՈՈՊՆԵՐԻ ԲԱԼԱՆՍԱՅԻՆ ՀԱՇՎԱՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

1. ՀԱՇՎԱ ԴՐԱՄԱՐԿԻ

Այս հաշիվը պահում է կանխիկ դրամի մուտքի, յեւքի և մը-
նացորդի հաշիվը: Մուտքում գրվում է բոլոր մուտք յեղած կոն-
իիկ դրամները, իսկ յեւքում—տրված գումարները:

Ծանոթություն.—Նամականիշները, անգամ յեթե պահ-
վելիս լինեն գանձապահի մոտ, հաշվառման են յենթարկվում
բոտ «Չանազան անձանց և հիմնարկ.» (№ 6) հաշվի, ի-
տեր «Գ» առ հաշիվ անձանց յենթահաշվում:

Խանութների վաճառքից գոյացած դրամը մուտք է գրվում յերբ
խանութները հանձնում են դրամարկղին և № 2 «ապրանքների
մատակարարման» հաշվից յեւք է գրվում, կամ թե գրվում է
№ 8 «կոնտոկորենտ միության մոտ» հաշվի մուտքին, յեթե խա-
նութները գոյացած դրամը անմիջապէս հանձնում են Շրջմիության
գրամահաշվառմանին կամ Պետրանկին:

Այդպիսով վաճառքից գոյացած դրամի մնացորդը խանութ-
ներում (չհանձնված մասը) հաշվառվում է մինչ նրա հանձնումը,
№ 2 հաշվով՝ «ապրանքների մատակարարման»:

Յեթե վաճառքի գումարներից բացի, խանութները ստանում
են նաեւ փախեր, ավանդներ, ավանաներ ազգաբնակչութւնից, և
փոխառություններից հետ ստացում, այդ դեպքում խանութնե-
րից պետք է գյուղկոտակի հաշվապահության ներկայացվեն տեղե-
կանքներ դրամի հանձնման հետ, միաժամանակ այդ ստացած փա-
խավճարների, ավանդների և այլ գումարների մասին, կցելով հո-
մապատասխան փաստաթղթեր և տեղեկագրեր:

Այս տվյալների հիման վրա Գյուղկոտակի հաշվապահը պար-
տադրելով դրամարկղը խանութներից մուծած գումարների շտ-
փով, կամ թե պարտագրելով կոնտոկորենտ հաշիվը, պահանջա-
գրում է № № 7, 9 կամ թե 6 հաշիվները, ըստ պատկանելույն:

2. ՀԱՇՎԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ

Այս հաշվով հաշվառվում է ապրանքների շարժումը և մնա-
ցորդը առեւտրական կետերում, ժողանդի ձեռնարկներում, նւթն-
պէս և ամբողջ հումույթը և նյութերը, վոր ձեռք են բերված ար-
դյունաբերական և շինարարական նպատակներով:

Մատակարարման ապրանքները գյուղկոտակում, ստացվում են
շրջմիության միջոցով,—վաճառքի արժեքով և գներով, վոր
սահմանվում են շրջմիության կողմից:

Ամսե—ամիս, շրջմիությունը տեղեկացնում է գյուղկոտակին,
նրան հասանելիք հաշվառման մասին ստացված ապրանքների
համար: Հաշիվների այդ գումարով գյուղկոտակը պարտագրում է
№ 8 «կոնտոկորենտ հաշիվը միության մոտ» և պահանջագրում է
№ 11 հաշիվը «հաշիվումների»:

Իսկ այն ապրանքների հաշիվումները, վորոնք գյուղկոտակը
ձեռք է բերում տեղում, կամ փոխանցում է իր պատրաստումնե-
րից, և արտադրությունից, դումարում է գնման արժեքին, այդ-
պիսով ստանում է վաճառքի արժեք և անմիջապէս այդ հաշի-
վումը պահանջագրում է № 11 հաշվին «հաշիվումների» ի հարկէ,
պարտագրելով միաժամանակ ապրանքների հաշիվին:

Վերադիր ծախսերը մատակարարման ապրանքների համար,
կատարված, ինչպէս և արտահանման համար, ապրանքների ինք-
նարժեքի մեջ չեն մտնում, այլ հաշվառվում են № 12 հաշվով
«չըմանառության ծախսեր»:

Շինարարության և արտադրության նպատակներով հատկաց-
ված հումույթը հաշվառվում են ինքնարժեքով: Վերադիր ծախ-

ները սահմանափակ կերպով միացվում են հումուլթի և նյութերի հաշվին և մտցվում են նրանց ինքնարժեքի մեջ:

Խանութների և ժողսնդի ձեռնարկների մատակարարման ապրանքների համար պահվում է գումարային հաշվառում ըստ ձեռնարկների, իսկ հումուլթի և նյութերի համար պահվում է քանակային և ըստ տեսակների (սորտովոյ):

Ապրանքների բաց թողումը յուր ձեռնարկություններին կատարվում է վաճառքի արժեքով զեղչելով հավելումը: Ձեղչի չափը վորոշվում է վերադաս կոտպերատիվ կադմակերպություններին հոգմից:

Պարտագրվում է այս հաշիվը ապրանքների վաճառքի գումարով, կամ գնման գումարով և կատարվելիք հավելումով, յեթե ապրանքը ձեռք է բերվում տեղում:

Պահանջագրվում է այս հաշիվը վաճառված կամ բաց թողած ապրանքների և նյութերի արժեքով (բալանսի արժեքով), գների իջեցման գումարով, դուրս գրված իրր փչացած իր, անպետքացած ապրանքների գումարներով և այլն:

3. ՀԱՇԻՎ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ

Այս հաշիվով հաշվառում են՝ ա) գյուղատնտեսական մթերքները և հումուլթը, վորոնք գյուղկոոպը մթերում կամ պատրաստում է Միության պատվերներով արտահանելու համար, բ) գյուղկոոպի գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների սեփական մթերքները, գ) գյուղատնտեսական ձեռնարկություններում ունեցած կենդանիները արածման և թե գերացման մեջ յեղած և պահել կենդանիները:

Արտահանման բոլոր ապրանքների համար պահվում է քանակա-տեսակային հաշվառում:

Պատրաստումները հաշվառվում են ձեռք բերված գնով, այսինքն՝ արտադրողներից կամ հանձնողների բեղունած հումուլթի և մթերքների գներով: Պատրաստած մթերքների մսխումը դուրս է գրվում գյուղկոոպների համար սահմանված վաճառքի գներով: Ամսվա վերջին քանակային հաշվառման տվյալներով վորոշված պատրաստած մթերքների մնացորդը զնահատվում է միջին պատրաստման, կամ կոնվենցիոն (դաշնագրության) բեղունման գներով և այդ ձեով հայտնաբերված արդյունքը գրվում է արտահանման ապրանքների հաշիվ պարտքին, ըստ յուրաքանչյուր մթերքի և բեղանուր գումարով՝ գրվում է շահ ու վնասի պա-

հանջի ըստ «հետեվանքներ պատրաստման գործարքների» յենթահաշիվ:

Սեփական գյուղատնտեսական ձեռնարկների մթերքները ժուռք և արվում արտահանման ապրանքների հաշիվն ըստ արտագրության ինքնարժեքի: Յեղը և հետեվանքների վորոշելը, այս մթերքների նկատմամբ կատարվում է նույն կարգով, ինչպես, վոր վերը ասացինք պատրաստումների մասին:

Կենդանիները գերացման մեջ հաշվառվում են ձեռք բերված գներով, կամ այն գնով, ինչ գնով, վոր այդ կենդանիները մուռք են գրված ջահելների խմբից փախադրելիս:

Գերացման համար կատարված ծախսերի այն մասը, վորը ընկնում է գերացումից հանված կենդանիների վրա և վորոշվում է գերացման մեջ յեղած կենդանիների որս-գլխի քանակության համեմատությամբ, վորսանցվում է № 12 հաշիվի «չահագործում» և գրվում է № 3 հաշիվ «ապրանքներ արտահանման», ըստ այն յենթահաշիվի, վոր պահում է կենդանիներ գերացման և արածման մեջ, մորթելու նպատակով:

Գերացումից հանված կենդանիները, դուրս են գրվում ապրանք-արտահանման հաշիվից ինքնարժեքով, մտցնելով դրա մեջ նաև գերացնելու արժեքը:

Գերացումից հանած և՛ մորթելու հանձնված կենդանիները, դուրս են գրվում ապրանքներ, արտահանման հաշիվից ինքնարժեքով, վորը գոյանում է կենդանիների գնման և գերացման արժեքների գումարից:

Երջմիությանը հանձնելիս, կամ ռեալիզացիայի յենթարկելիս, գերացման միջից հանած կենդանիները, ապրանքներ արտահանման հաշիվը պահանջագրվում է կենդանիների վաճառքի գումարով: Վերջին գեպքում արդյունքը պարզվում է, ամսվա վերջին գերացման մեջ մնացած կենդանիների զնահատման միջոցով ի հարկե հաշվելով ձեռք բերած գներով և պարզած գումարը գրվում է արտահանման ապրանքների հաշիվ պարտքին, իսկ № 14 «Շահ ու վնասի» հաշիվ պահանջին «արդյունքեր գյուղատնտեսական ձեռնարկումների» յենթահաշիվի մեջ:

Հասունացման համար պահած ջահիլ կենդանիները հաշվառվում են սիզբնական զնահատության գնով: Ջահիլների հասունացման հետ կապված ծախսերը դուրս են գրվում № 13 հաշիվից, «չահագործման», գրելով ապրանքներ արտահանման հաշիվ պարտ-

քին ջահիլներին հաշվում, յերբ վոր ջահել կենդանին փոխանցվում է հասակավոր կենդանիների խմբի մեջ:

Տարեվերջում ջահիլներին հասունացման հետ կապված ծախսերը փոխանցվում են ապրանքներ արտահանման հաշվին (պարսպին), և այդ գումարը մտցվում է նոր տարվա սկզբին մնացած ջահել կենդանիների բալանային արժեքի մեջ:

Այս հաշվից ջահիլները, դուրս են գրվում ինքնարժեքով հաշվելով դրա մեջ, հասունացման ծախսերը:

Գերացման մեջ գտնվող և ջահել կենդանիների հաշվի մնացորդը ցույց է տալիս այս կենդանիների արժեքը, ըստ նրանց սկզբնական գնահատության, կամ թե տարեսկզբին մնացած գնելով:

4. ՀԱՇԻՎ ՄՈՒԾՈՒՄՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆԸ

Այս հաշվով պահվում է այն մուծումների հաշիվը, վոր տրվում են միությանը:

ա) Ամորտիզացիոն ֆոնդերից սահմանված չափերով (50 առկոս ֆոնդի) հատկացումներ հանելու կարգով:

բ) Աղդարնակչությունից ժողոված շինարարական դրամապլանների կենտրոնացման կարգով:

գ) Միության կողմից պահեստի դրամապլանի հաշվին բանկին հանձնելու համար, մուծումներ անելու կարգով:

դ) Յերկարատեվ վարկավորման ֆոնդի հաշվին, մուծումներ անելու կարգով:

Հաշիվը պարտադրվում է հանձնվելիք դումարներով. իսկ պահանջադրվում է հետ ստացումներով, կամ թե սկզբնական դումարները փոփոխության յենթարկվելու դեպքում:

5. ՀԱՇԻՎ ԳՈՒՅՔԻ

Այս հաշիվը պահում է՝

ա) Գյուղկոտային պատկանելիք ամբողջ շարժական և անշարժ գույքի հաշիվը:

բ) Նոր կառուցումներ և հիմնական նորոգումների հաշիվը:

գ) Կենդանի ինվենտարի հաշիվը:

Գույքը հաշվառվում է ձեռք բերված արժեքով: Գույքի մաշումը սահմանված նորմաներով ըստ գույքի յուրաքանչյուր առարկայի ամսն-ամիս գրվում է ամորտիզացիոն ֆոնդի պահանջին,

և չլրացնողական ծախսերի հաշվի պարտքին, կամ թե շահագործման հաշվի պարտքին: Վերջինիս պարտքին գրվում է այն գույքի մաշումը, վորը ոգտագործվում է շահագործման հաշվով, հաշվառվող բոլոր ձեռնարկներում:

Հաշիվը պարտադրվում է գնված և չինված գույքի արժեքով, իսկ պահանջադրվում է դուրս, գրված գույքի բալանային գնահատության արժեքով: Յեթե վաճառքի գինը ավելի պակաս է, բալանային գնահատությունից, տարբերությունը դուրս է գրվում՝ ա) այս գույքի հաշվին կատարված հանդեցման գումարների չափով ամորտիզացիոն ֆոնդին պարտադրելով, բ) դրանից ավելի մնացած տարբերությունը, գրվում է շահ ու վնասի № 14 հաշվի «հետևանքներ գույքի լուծարելից» յենթահաշվի պարտքին:

Այս միևնույն յենթահաշվից ել դուրս է գրվում, գույքի լուծարելից ստացած ոգուտը այն դեպքում, յերբ գույքի վաճառքի արժեքը, ավելի բարձր է բալանային արժեքից, ամորտիզացիոն հատկացումներ հանելուց հետո:

№ 5 հաշվի յենթահաշիվներում «նոր շենքերի կառուցում և հիմնական նորոգում» հաշվառվում են բոլոր այն ծախսերը, վոր կապված են կառուցումների և նորոգումների հետ: Նոր կառուցումների ինքնարժեքը, կամ նորոգումը, փոխանցվում են այն հաշիվներին, վորոնք պահում են անշարժ գույքի հաշիվը:

Այս հաշվով հաշվառվում է միայն այնպիսի հիմնական ունեւոր, վորը ավելացնում է գույքի սկզբնական արժեքը: Այն նորոգումը, վորի նպատակն է վերականգնել գույքի սկզբնական արժեքը, գրվում է ամորտիզացիոն ֆոնդի հաշվին:

«Կենդանի ինվենտար» հաշվի նպատակն է հաշվառել գյուղատնտեսական ձեռնարկների բանվորական անասուններն ու հասակավոր ոգտագործվող անասուններն (ցեղական, յեղջուրավոր, կաթնատու անասուններ, մայրեր—արտադրողներ վոչխարների, խոզերի, հավերի և այլն):

7. ՀԱՇԻՎ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՅԵՎ ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԻ

Այս հաշվով պահվում է բոլոր տեսակի հաշիվները յերկրորդ անձնավորությունների հետ ունեցած, բացի իր միության հետ ունեցած հաշիվներից: Այդ միևնույն հաշվով հաշվառվում ենք նաև ոտար ձեռնարկությունների միջոցով կատարված վերամշակությունը: Հաշիվը պարտադրվում է տրված դումարներով, իսկ

պահանջագրվում է դանազան անձանց և հիմնարկաւթյուններին հասանելիք գումարներով: Ուսանողի գործում բացվում են անձնական հաշիվներ կադմակերպութունների համար այն առարարա-
թանումներով (լիտերներով), վոր նշված են բալանսի անվանական ցուցակում:

7. ՀԱՇԻՎ ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ՅԵՎ ԱԶԳԱՖՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԱՎԱՆՄՆԵՐԻ

Այս հաշիվը պահում է ազգաբնակչութունից ստացած մի-
ջոցների հաշիվը ավանդների և ավանսների ձեւով:

Ուսանողի հաշիվում յուրաքանչյուր ավանդատերի և ավանս
մուծող անձի համար բացվում է հատուկ անձնական հաշիվ:

Հաշվի պահանջում գրվում են ստացված գումարները, իսկ
պարտքում՝ հետ տրվածները:

8. ՀԱՇԻՎ ԿՈՆՏՈԿՈՐԵՆՏԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Այս հաշիվով պահվում է Միության հետ ունեցած ապրանքա-
յին և դրամական գործարքների հաշիվը, բացի ստացված փոխա-
տություններից և նպատակային մուծումներից Միությանը սերը-
ված, վորոնք հաշվառվում են № 4 և 6 հաշիվներով: Պարտքի
ամենաբարձր չափը (լիմիտը), վոր միության կողմից սահման-
վում է կոոպերատիվի համար, այս հաշվի մեջ չի գրվում: Կոո-
պերատիվի կողմից ոգտադրման վարկի չափը վորոշելու հա-
մար, համեմատվում է այս հաշվի կրեդիտային մնացորդը միու-
թյան կողմից ապրանքային գործարքների համար սահմանված
լիմիտի հետ:

Միջոցների վերցնելը, (իզյատիային) գյուղկոոպից, վոր շրջ-
միության կողմից կատարվում է հաշվապահական հատուկ դը-
րանցումներով չի ձեւակերպվում միության կոնտոկորենտ հաշ-
վում, այլ կատարվում է միության կողմից պարտադիր դերեւային
մնացորդի լիմիտ սահմանելու կարգով, միության հետ ունեցած
հաշիվների համար:

Գյուղկոոպը պետք է հետևե, վոր կոնտոկորենտ հաշիվով իբ-
պարտքը միությանը չգերապատի նրա համար սահմանված լիմի-
տին:

Կոնտոկորենտի դրանցումներին վերաբերող միության փա-
տաթղթերը գյուղկոոպը գրանցում է այս հաշիվով լրիվ գումար-
ով անփոփոխ:

Ձրնդունված և կոոպերատիվի կողմից առարկվող գումար-
ները միաժամանակ գրանցվում են № 8 հաշվի ճմիության հետ

ունեցած չընդունված գումարների» յենթահաշվի մեջ: Հետագա-
յում պարզվելուց հետո այս գումարները դուրս են գրվում, կամ
միության ավիդոն ստանալուց հետո, գրվում է միության կոն-
տոկորենտի պարտքին, կամ թե գյուղկոոպի հաշվեկշիռի համա-
պատասխան հաշվի պարտքին:

Դրամների հանձնումը չըմիությանը, կամ Պետրանկին,
գրամ հավաքների, կամ փոստի միջոցով, խնայողական դրամ-
արկղի, կամ անմիջական հանձնումով չըմիությանը և Պետրան-
կին, վերջինիս կոնտոկորենտի հաշվում: Գյուղկոոպը գրանցում
է միության կոնտոկորենտի մեջ հիմք վերցնելով այն անդորրա-
գրերը (կլիտանցիաները), վոր տրվում են այդ հիմանրկների
կողմից: Շրջմիությունը գյուղկոոպի կոնտոկորենտի մեջ մու-
ծումներ կատարում է դրամ հավաքների տեղեկագրերի հիման
վրա, Պետրանկի կոնտոկորենտի հիման վրա, վորը հենվում է ան-
դորրագրերի վրա, իր հերթին, վորոնց հիման վրա գյուղկոոպից
ստացված է դրամը:

Այս կարգով կատարյալ համապատասխան է ստացվում կոն-
տոկորենտի մեջ գյուղկոոպում և չըմիություններում: Բոլոր
տարաձայնությունները կենտրոնանում են առանձին յենթա-
հաշվի մեջ «չընդունված գումարներ», վորը հեշտացնում է միու-
թյան և Գյուղկոոպի փոխհաշիվների ստուգումը:

9. ՀԱՇԻՎ ՓԱՅՄԱՐՄԱՆԳՆԻ

Այս հաշիվը տալիս է Գյուղկոոպը փայտերերի փայտվճար-
ներային մուծումների շարժման պատկերը: Պահանջագրվում է
ստացված փայտերով, իսկ պարտագրվում է հետ տրված փայտե-
րով, կամ թե կանոնադրությամբ նախատեսված դուրս գրված-
ներով: Ուսանողի հաշիվում պահվում է փայտերերի անձնական
հաշիվները:

10. ՀԱՇԻՎ ԴՐԱՄԱԳՆՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՖՈՆԴԵՐԻ

Այս հաշիվով պահվում են բոլոր դրամադրությունների հաշիվը,
բացի փայտադրամադրությունից և ֆոնդերի հաշիվը՝ թե միության կող-
մից բաց թողնված, միջոցների ուժեղացման նպատակով, և թե
ոգուտներից, հատկացումից գոյացած ու ազգաբնակչութունից
հավաքած:

Հիմնական և պահեստի դրամադրությունները պահանջագր-
վում են ստացված գումարներով և ուզուտից հատկացումներով,

իսկ պարտադրվում են տարին չափալույս վնասի գումարներով՝ վերոնք ստաջին հերթին ծածկվում են պահեստի դրամագլխի հաշվին:

Շինարարական դրամագլուխը պահանջագրվում է ազդարնակ-չությունից ստացած գումարներով և ոգուտներից կատարված հատկացումներով, իսկ պարտադրվում է շինարարությունը ա-վարտելուց հետո, փոխանցելով գումարը հիմնական դրամագլխի հաշվին:

Կոտլերացման և կոլեկտիվացման ֆոնդը պահանջագրվում է ոգուտի հատկացումներից և միությունից ստացված գումարնե-րով, իսկ պարտադրվում է այդ գումարների վերադարձումով:

Ֆոնդի հաշվին տրված գումարները գրանցվում են տրված փոխառվությունների հաշվում, վոր հաշվառվում է «գանադան անձանց և հիմնարկների» հաշվում:

Փոխառվությունների դիմաց ստացված դրամը անց է կացվում առանց ֆոնդերի հաշվին, այսինքն՝ դրամագլխի պարտքին և տրված փոխառվությունների պահանջին գրանցելով:

Կուլտկենցադային ֆոնդը պահանջագրվում է համապատաս-խան հատկացումներով և պարտադրվում է բոլոր տեսակի ան-վերադարձ ծախսերով և կուլտկենցադային ձեռնարկումներով: Այն գույքը, վոր ձեռք է բերվում այս ֆոնդի հաշվին, գույքի մեջ է ցույց տրվում, իսկ ոժանդակ հաշվում նշված է, վոր այս գույքը ձեռք է բերված կուլտկենցադային ֆոնդի հաշվին:

Ամորտիզացիոն ֆոնդը պահանջագրվում է ամսական հատկա-ցումներով, վորպես գույքի մաշում սահմանված նորմաներով և գրվում է շրջանառության ծախսերի, կամ շահագործման հաշվի պարտքին:

Պարտադրվում է հիմնական նորոգման գումարով, վորը վե-րականգնում է գույքի սկզբնական արժեքը, նույնպես, յերբ դուրս է գրվում գույքը (վաճառելիս, անպետքանալիս)՝ դուրս գրված գույքի համար կատարված ամորտիզացիոն հատկացում-ները չափով:

Յերկարատև վարկավորման ֆոնդը պահանջագրվում է ոգու-տի հատկացումներով:

Այս ֆոնդի միջոցների փոխադրումը Պետքանկին, միության միջոցով կատարվում է մուծումներ միությանը, հաշվի միջոցով: Այդ դեպքում «մուծումներ միությանը» հաշվիլը պարտադրվում է, իսկ միության կոնտոկորենտի հաշվիլը պահանջագրվում է:

«Ազգային գրադարան»

NL0197817

